

ACTIVITEITENVERSLAG

2008

Vlaamse
Centrale Autoriteit
Adoptie

INHOUDSTAFEL

Adoptie: optimisme?

1. De Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie	p.6
2. Informatieverstrekking	p.8
3. Interlandelijke adoptie	p.9
3.1 Voorbereiding	p.10
3.1.1 Voorbereiding op adoptie van een niet-gekend kind	p.10
3.1.2 Voorbereiding op adoptie van een gekend kind	p.10
3.2 Maatschappelijk onderzoek	p.11
3.2.1 Wachtijd en duur van de geschiktheidsprocedure	p.11
3.2.2 Adviezen	p.13
3.2.3 Geschiktheidsvonnissen	p.13
3.3 Bemiddeling	p.13
3.3.1 Adoptiekinderen aangekomen na bemiddeling door erkende adoptiediensten	p.13
3.3.2 Adoptie op zelfstandige wijze	p.21
3.4 Trefgroepen en Steunpunt Nazorg Adoptie	p.25
3.5 Bewaring en inzage van adoptiedossiers	p.25
4. Binnenlandse adoptie	p.27
4.1 Aanmelding	p.27
4.2 Voorbereiding	p.27
4.3 Maatschappelijk onderzoek en plaatsing	p.28
4.4 Inzage in adoptiedossiers	p.30
5. Kenmerken van aanmeldingen/gerealiseerde adopties	p.31
5.1 Aanmeldingen	p.31
5.2 Leeftijd kandidaat-adoptanten	p.32
5.3 Gezinssituatie kandidaat-adoptanten	p.32
5.4 Leeftijd adoptiekinderen	p.33
6. Erkenning en subsidiëring	p.34
6.1 Subsidiëring interlandelijke adoptie	p.34
6.1.1 Voorbereidingscentra	p.34
6.1.2 Diensten voor maatschappelijk onderzoek	p.34
6.1.3 Adoptiediensten voor interlandelijke adoptie	p.34
6.2 Subsidie gewezen DAC-statuut	p.34
6.3 Het Steunpunt Nazorg Adoptie	p.35
6.4 Projecten en partnerships	p.35
7. Samenwerkingsverbanden	p.36
8. Buitenlandse delegaties/missies	p.38

ADOPTIE: OPTIMISME?

Dorine Chamon
Vlaams adoptieambtenaar

Ook dit jaar hebben we geprobeerd om de activiteiten van de Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie (VCA) te vatten in rubrieken en tabellen.

Dat adoptie een boeiende en complexe materie is, geladen met emoties, hoeft geen betoog en werd in 2008 nog maar eens bevestigd. Naast de succesvolle adoptierealisaties werd de VCA ook geconfronteerd met een aantal obstakels die het werk in het adoptielandschap hebben beïnvloed.

Hoewel in 2008 meer kinderen interlandelijk werden geadopteerd binnen Vlaanderen, kunnen we niet rond het feit dat wereldwijd steeds meer gezinnen willen adopteren en steeds minder kinderen beschikbaar zijn voor interlandelijke adoptie. Het Haags Adoptieverdrag stimuleert de herkomstlanden die zich hierbij aansloten, om eerst en vooral een oplossing in eigen land te zoeken voor de kinderen die een gezin nodig hebben. China is een goed voorbeeld hiervan, met als gevolg dat er minder kinderen beschikbaar zijn voor buitenlandse kandidaat-adoptieouders, wat in Vlaanderen een enorme weerslag had op de adoptiedienst Horizon en op de vele gezinnen die wachten op een Chinees adoptiekind.

Het overgrote aanbod van kandidaten voor interlandelijke adoptie leidt ook tot een verstrenging van de voorwaarden door de herkomstlanden, in een poging om de toestroom in te dijken, maar vooral ook om de kinderen waarvoor zij geen oplossing in eigen land vinden, te plaatsen bij gezinnen die voldoen aan hun profiel van geschikte adoptieouders. Zo zijn er almaar minder mogelijkheden om te adopteren voor kandidaat-adoptanten met een gezinsprofiel dat afwijkt van het traditionele rolpatroon, zoals alleenstaanden, holebikoppels en zelfs niet-gehuwde heterokoppels.

Daarnaast voelde de VCA in 2008 de behoefte aan een verdere uitbouw van de binnenlandse adoptie in het algemeen en voor in België geboren kinderen met een handicap in het bijzonder. Bovendien haalden verschillende situaties de pers waarin een radeloze moeder geen andere oplossing zag dan haar pasgeborene achter te laten in onveilige omstandigheden. Een verdere uitbouw en decretale regeling van de werking van de binnenlandse diensten kan hier gedeeltelijk een antwoord op zijn.

Er ligt dus wel wat werk op de plank. De versterking van het VCA-team, gepland voor begin 2009, zal meer dan welkom zijn.

1. DE VLAAMSE CENTRALE AUTORITEIT INZAKE ADOPTIE

Het team van de VCA, onder leiding van de Vlaamse adoptieambtenaar, Dorine Chamon, onderging in de loop van het jaar meerdere belangrijke, zowel tijdelijke als permanente personeelswijzigingen. Gemiddeld ging het om het equivalent van iets meer dan 6 voltijdse banen. In 2008 maakten 9 mensen, al dan niet tijdelijk en al dan niet deeltijds, deel uit van de VCA: Belinda Beerens (trajectbegeleider zelfstandige adoptie), Dorine Chamon (Vlaams adoptieambtenaar), Marleen Debelder (trajectbegeleider), Christel De Bondt (administratief medewerker), Ann Desmet (trajectbegeleider), Christine Faure (beleidsmedewerker), Nathalie Ramault (medewerker), An Rimez (juriste) en Jan Van Braeckel (sectormanager / budgethouder).

De VCA is verantwoordelijk voor de volgende opdrachten*:

- **informatie verstrekken:** over alle aspecten van adoptie aan alle geïnteresseerden (kandidaat-adoptanten (KA's), binnenlandse en buitenlandse overheden);
- **trajectbegeleiding van de KA's:** registratie van de aanmeldingen, doorverwijzing naar de voorbereidingscentra, diensten voor maatschappelijk onderzoek, verzenden van gezinsrapporten naar de jeugdrechtbanken, verzenden van geschiktheidsvonnis en verslag Openbaar Ministerie naar herkomstland (al dan niet via de adoptiedienst), goedkeuring kindtoewijzing, ontvangst van de geregistreerde erkenningen, archiveren van het dossier voor inzage door de adoptant;
- **kanaalcontrole en samenwerking herkomstlanden:** goedkeuring van kanalen (van adoptiediensten of zelfstandige adoptanten) en samenwerking uitbouwen met de buitenlandse overheden, zodat bij interlandelijke adopties het belang van het kind en zijn fundamentele rechten worden gewaarborgd en de rechtsregels van de gemeenschappen, federale en internationale overheden worden gerespecteerd;

* artikel 19 van het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen

- **adoptiebemiddeling begeleiden en verbeteren:** erkende adoptiediensten begeleiden bij het tot stand brengen van een samenwerkingsverband in het buitenland, concrete bemiddelingsprocedures ontwikkelen en de concrete adoptiebemiddeling evalueren en verbeteren;
- **erkenning voorzieningen:** advies uitbrengen met betrekking tot de verlenging, intrekking of schorsing van de erkenning van een voorbereidingscentrum, een dienst voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie of een adoptiedienst;
- **werkafspraken maken met federale overheid en met andere gemeenschappen;**
- **ontwikkelen of ondersteunen van programma's in binnen- en buitenland** die de doelstellingen ondersteunen van het Haags Verdrag en van het Internationaal Verdrag van 20 november 1989 inzake de Rechten van het Kind, door België geratificeerd en goedgekeurd bij de wet van 25 november 1991;
- **overleg plegen met de adoptiesector:** structureel overleg organiseren tussen alle betrokken partners uit het adoptiewerkveld, namelijk de voor-

bereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie, de adoptiediensten, het Steunpunt Nazorg Adoptie en erkende trefgroepen.

Daarnaast worden aan de Vlaamse adoptieambtenaar de volgende taken toevertrouwd**:

- **alle adoptiedossiers bewaren;**
- **inzage** in de adoptiedossiers verlenen;
- **bijstand** verlenen aan geadopteerden die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier en eventueel ter zake zelf actie ondernemen.

Om deze opdrachten te vervullen kreeg elk van de teamleden een duidelijke taakafbakening en eigen verantwoordelijkheden onder de eindverantwoordelijkheid van de Vlaamse adoptieambtenaar.

De activiteiten van de VCA in 2008 hielden voornamelijk verband met interlandelijke adoptie (zowel via adoptiediensten als zelfstandige adoptie). Naar de binnenlandse adoptie toe werden minder initiatieven ontplooid.

***artikel 20 van het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen*

2. INFORMATIEVERSTREKKING

De VCA is voor Vlaanderen het eerste aanspreekpunt voor iedereen die informatie wenst over binnenlandse of interlandelijke adoptie van minderjarigen. Deze informatieverstrekking is een belangrijk deel van de werking. De grootste doelgroep zijn de kandidaat-adoptieouders. Zij wensen zowel algemene informatie bij het opstarten van een adoptieprocedure als nadien specifieke toelichting bij de stand van zaken of de verdere stappen in hun individueel adoptieparcours. Daarnaast komen er ook vragen van geadopteerden, pers, adoptieouders, afstandsouders en allerlei andere personen en instanties. De informatieverstrekking aan kandidaat-adoptieouders gebeurt voornamelijk door het verspreiden van informatiebrochures en webinfo, telefonische permanentie en trajectbegeleiding.

Een algemene informatiebrochure, opgesteld in 2006 in samenwerking met de Franse Gemeenschap en de Federale Centrale Autoriteit, beschrijft de juridische achtergrond en de procedures voor zowel binnenlandse als interlandelijke adoptie. De kandidaten vinden er ook de adressen van alle overheidsinstanties en erkende voorzieningen waar zij terecht kunnen voor nadere informatie en begeleiding. De Nederlandstalige versie wordt zowel door de VCA als door de FCA verspreid.

Kandidaten die interlandelijk wensen te adopteren en zich hiervoor aanmelden bij de VCA, krijgen daarnaast nog een zeer uitgebreide informatiemap 'interlandelijke adoptie'. Hierin vinden de kandidaten zowel informatie over adoptie op zich als over de verschillende stappen in de geschiktheidsprocedure en de organisaties die hierbij betrokken zijn. De adoptiediensten en de landen waarvoor zij bemiddelen, komen ook uitgebreid aan bod. Kandidaten vinden er per land niet alleen een raming van de kosten die

adoptie met zich meebrengt, maar ook een overzicht van de voorwaarden die door het herkomstland gesteld worden aan kandidaat-adoptieouders en een overzicht van de procedure die in het land zelf wordt doorlopen voordat een adoptie tot stand komt. Dit losbladig informatie-instrument wordt regelmatig geactualiseerd.

De VCA werkte ook een vademecum uit specifiek voor de zelfstandige adoptieprocedure. Het is een leidraad voor KA's die in het buitenland eigen contacten hebben, om een adoptie te realiseren zonder tussenkomst van een erkende adoptiedienst. Het vademecum bevat eveneens informatie over de erkenningsprocedure bij de FCA.

Naast de papieren informatiedragers verzorgt de VCA ook het luik 'adoptie' op de website van Kind en Gezin, dat zich tot een ruimer publiek richt.

De trajectbegeleiders verzorgen de telefoonpermanentie gedurende 4 halve dagen per week en beantwoorden de schriftelijke vragen die per post of per e-mail worden gesteld door een verscheidenheid aan personen en instanties. Zij behandelen onder meer de aanmeldingen voor binnenlandse of buitenlandse adoptie, adoptie via een adoptiedienst of zelfstandige adoptie en doen dit zo veel mogelijk digitaal. Deze vorm van communicatie zorgt voor een snelle afhandeling van vragen en acties met betrekking tot de adoptiedossiers. Om de opvolging van de dossiers nog verder te optimaliseren werd in 2008 voortgewerkt aan een ICT-instrument, dat vermoedelijk in 2009 operationeel zal zijn.

Naast de gewone trajectbegeleiding werd in 2008 eveneens een trajectbegeleiding zelfstandige adoptie in het leven geroepen.

3. INTERLANDELIJKE ADOPTIE

De afgelopen jaren is wereldwijd de kloof tussen 'vraag en aanbod' op het vlak van adoptie alleen maar groter geworden. Er zijn wereldwijd veel meer kandidaten om te adopteren dan dat er adoptabele kinderen beschikbaar zijn. In navolging van het Haags Verdrag ontwikkelen herkomstlanden immers almaar vaker een kindbeleid dat erop gericht is kinderen in eigen land te laten opgroeien. Dit betekent dat hoe langer hoe meer herkomstlanden binnenlandse adopties promoten, waardoor het aantal beschikbare kinderen voor interlandelijke adoptie daalt. Daaruit volgt dat ook het profiel van de kinderen die een buitenlands adoptiegezin nodig hebben verandert, omdat vooral de kleine en gezonde kinderen een gezin in hun eigen land vinden.

De VCA werkte in 2008 een voorstel uit om de instroom van kandidaat-adoptanten beter af te stemmen op het aantal kinderen dat gebaat is bij een interlandelijke adoptie, maar de daartoe noodzakelijke decreetswijziging werd niet doorgevoerd. Daarnaast organiseerde de VCA op 16 oktober 2008 voor het eerst een niet-verplichte informatiesessie voor alle kandidaten die zich hadden aangemeld voor een interlandelijke adoptie en nog niet begonnen waren aan het geschiktheidsonderzoek. De VCA schetste hierbij de evolutie van interlandelijke adoptie in de afgelopen jaren. Zowel de cijfers van Vlaanderen als die van andere ontvangstlanden lieten eenzelfde dalende trend zien. Dit hebben sommige KA's als ontmoedigend ervaren. Uit de evaluatieformulieren die de aanwezigen invulden bleek dat het nuttig is om met de KA's duidelijk te communiceren over de duur van en de wachttijden bij de verschillende onderdelen in de procedure, voordat zij de beslissing nemen om al dan niet een adoptieprocedure aan te vatten.

Hieronder volgt een overzicht van de cijfers bij de verschillende stappen in de procedure.

In 2008 daalde het aantal aanmeldingen voor interlandelijke adoptie aanzienlijk, met bijna 30%. Ook het aantal KA's die de voorbereiding afrondden daalt, zij het wel minder sterk, namelijk met bijna 9%. Er zijn geen gegevens over de redenen voor deze daling. Door de daling van het aantal afgeronde voorbereidingen in 2007 met 20% en het feit dat deze daling zich in 2008 voortzette, ontving de VCA in 2008 ook minder tussenvonnissen van de jeugdrechtbanken waarin een maatschappelijk onderzoek wordt bevolen (-22%). De diensten voor maatschappelijk onderzoek realiseerden tegenover 2007 dan weer wel 20% meer maatschappelijke onderzoeken, omdat zij in 2008 de wachtlijsten volledig wegwerkten.

In tabel 3.1 liggen de cijfers van het aantal ontvangen geschiktheidsvonnissen voor 2006 en 2007 iets hoger dan vorig jaar werd aangegeven, omdat de VCA na de vorige publicatie nog geschiktheidsvonnissen uit die jaren ontving via de FCA. Voor 2008 gaat het wellicht ook over een voorlopig cijfer van 422 geschiktheidsvonnissen van 2008, ontvangen tot maart 2009.

Er is een toename van bijna 20% van het aantal kinderen dat met bemiddeling van een erkende adoptiedienst bij zijn adoptiegezin aankwam. De verhouding tussen het aantal aangekomen adoptiekinderen en het aantal uitgereikte geschiktheidsvonnissen blijft evenwel 1 op 2.

	2003	2004	2005 ⁽¹⁾	2006	2007	2008
Aanmeldingen	320	404	626	884	831	597
Vorbereidingen ⁽²⁾	184	253	377	613	482	440
Tussenvonnissen				604	595	466
Maatschappelijk onderzoeken ⁽³⁾	210	237	288	403	500	601
Geschiktheidsvonnissen ⁽⁴⁾	249	265	233	297	428	422
Aangekomen kinderen	165	143	172	162	176	210
Erkenning en registratie ⁽⁵⁾				179	155	186

3.1 Overzicht cijfers interlandelijke adoptie

Bron: VCA Adoptie

- (1) Op 1 september 2005 trad de nieuwe adoptiewet in werking waardoor de eerste erkenningen en registraties pas in 2006 gerealiseerd werden
- (2) Uitgereikte attesten van voorbereiding (voorbereiding is enkel nodig voor 1ste adoptie)
- (3) Aantal gerealiseerde maatschappelijke onderzoeken door een dienst voor maatschappelijk onderzoek
- (4) Aantal door de jeugdrechtbank uitgesproken geschiktheidsvonnissen die de VCA ontvangen heeft via de FCA (voor 2008 ontvangen tot eind maart 2009). Er zijn geen gegevens over uitspraken waarin de jeugdrechter oordeelt dat kandidaten niet geschikt zijn (tot 31 augustus 2005 gaat het om uitgereikte beginseltoestemmingen)
- (5) Aantal registraties van de erkenningen van interlandelijke adopties waarover de VCA door de FCA werd ingelicht. We lezen dat de FCA 211 interlandelijke adopties erkende, maar die werden dus niet allemaal doorgegeven aan de VCA.

3.1 VOORBEREIDING

3.1.1 VOORBEREIDING OP ADOPTIE VAN EEN NIET-GEKEND KIND

De VCA erkent en subsidieert VCOK en TRIOBLA als voorbereidingscentra voor interlandelijke adoptie waar KA's een verplichte vorming van 20 uur volgen. Met deze centra had de VCA overleg op 1 februari en op 25 juni 2008.

De voorbereidingscentra weven de adoptiedriehoek (geboortelouder - adoptiekind - adoptielouder) als rode draad door het voorbereidingsprogramma. Zij trachten de KA's zo realistisch mogelijk te schetsen wat de adoptie van een kind uit het buitenland inhoudt. Daarnaast geven zij ook informatie over het verloop van de procedure en over de mogelijkheden voor interlandelijke adoptie wereldwijd.

Het aantal afgeronde voorbereidingen betreft in alle gevallen eerste adopties. In tegenstelling tot de procedure in de Franse Gemeenschap, moeten KA's die zich bij de VCA aanmelden voor een tweede of volgende adoptieprocedure, niet opnieuw een voorbereidingscursus volgen, maar krijgen zij een nieuw attest van het voorbereidingscentrum waar ze de voorbereiding op de eerste adoptieprocedure hebben gevolgd.

3.1.2 VOORBEREIDING OP ADOPTIE VAN EEN GEKEND KIND

In 2008 organiseerde de VCA opnieuw enkele speciale sessies voor KA's die een gekend kind willen adopteren. Meestal gaat het hier om intrafamiliale adopties waarbij een van beide KA's verwant is aan het kind dat zij wensen te adopteren. De VCA organiseert deze sessies minstens

3 keer per jaar of meer zodra een groep kan worden samengesteld van minstens 10 KA's.

In een gemeenschappelijk gedeelte wordt het juridische kader voor adoptie van gekende kinderen / intrafamiliale adoptie summier uitgelegd. Daarna kunnen de KA's in een individueel gesprek hun specifieke adoptieproject toelichten en bekijkt de VCA, in functie van de wettelijke voorschriften, met hen of dit project kans van slagen heeft. Als er op het eerste gezicht juridisch geen obstakels zijn, nemen deze KA's deel aan een voorbereidingsprogramma gegeven door VCOK, waarin vooral aandacht wordt besteed aan de eigenheid van adoptie en de betekenis ervan voor de drie betrokken partijen, namelijk de geboorte-ouder(s), het adoptiekind en de adoptieouder(s), binnen deze specifieke adoptiecontext. Als het voorliggende adoptievoornemen niet voldoet aan de wettelijke bepalingen en dus wellicht geen enkele kans van slagen heeft, zal de VCA dit duidelijk maken. Niettemin kan de KA nog altijd beslissen om toch het voorbereidingsprogramma te volgen.

De VCA organiseerde deze speciale sessies op 25 januari, 29 april en 11 september 2008 en voorzag daarmee in een grote behoefte aan gerichte informatie.

3.2 MAATSCHAPPELIJK ONDERZOEK

In het kader van de geschiktheidsprocedure beveelt de jeugdrechtbank een maatschappelijk onderzoek. De bevoegdheid voor de uitvoering van dit onderzoek berust bij de VCA, die de dispatching op zich neemt naar de diensten voor maatschappelijk onderzoek (DMO's) die bij besluit van de Vlaamse Regering hiervoor de aangewezen instanties zijn. De werkwijze van de DMO's die dateert van voor de wet van 2005, werd constant bijgestuurd en geoptimaliseerd. Het draaiboek dat zij hanteren, wordt na elk overleg geüpdatet en blijft een onmisbaar instru-

ment voor de eenvormige uitvoering van het maatschappelijk onderzoek.

Overlegmomenten met de coördinatoren van de DMO's vonden plaats op 13/03/2008, 15/05/2008, 25/09/2008 en 06/11/2008.

Daarnaast vond eveneens overleg plaats met de directies van de centra voor algemeen welzijnswerk waaronder de DMO's ressorteren, namelijk op 29 januari en 8 december 2008.

3.2.1 WACHTTIJD EN DUUR VAN DE GESCHIKTHEIDSPROCEDURE

In 2008 stuurden de jeugdrechtbanken 466 tussenvonnissen naar de VCA waarin een maatschappelijk onderzoek werd bevolen. Dit is 22% minder dan het jaar voordien. Conform de regelgeving moet de DMO dit onderzoek binnen de twee maanden na ontvangst van het tussenvonnis afronden, maar dat is feitelijk onmogelijk. Er verloopt meestal al enige tijd voordat de opdracht bij de DMO aankomt en zowel voor de KA als voor de DMO is het zelden mogelijk om de reeks van 4 gesprekken onmiddellijk aan te vatten. Dit, samen met de twee teambesprekingen en de opmaak van het verslag, kan onmogelijk afgerond worden binnen de twee maanden na het tussenvonnis. Het maatschappelijk onderzoek wordt meestal wel afgerond binnen de twee maanden na het eerste gesprek.

Begin 2008 was er een wachtlijst bij de DMO's, waardoor de kandidaten vaak weken moesten wachten voordat het eerste gesprek kon plaatsvinden. Door extra overheidsmiddelen en vooral door extra inspanningen van ad hoc uitgebreide teams bij de DMO's, waren de wachtlijsten eind 2008 volledig weggerukt. De extreem lange wachttijden voor de start van het onderzoek begin 2008 hebben uiteraard hun invloed op het gemiddelde voor 2008, dat hoger ligt dan in 2007.

De gemiddelde tijd tussen de start van een maatschappelijk onderzoek zelf en

	Gemiddelde wachttijd om te starten		Gemiddelde duur van het onderzoek	
	Dagen	Weken	Dagen	Weken
2007	112	16	58	8
2008	105⁽¹⁾	15	61	9

3.2 Wachttijd en duur maatschappelijk onderzoek 2007 - 2008

Bron: VCA Adoptie

(1) KA's die startten in februari 2008 wachtten gemiddeld 159 dagen; wie startte in december 2008 wachtte gemiddeld nog 62 dagen

het afleveren van een verslag voor de jeugdrechtbank is 9 weken en wordt omhooggetrokken door enkele extreem lange duurtijden. Een aantal KA's legden na één of twee gesprekken in overleg met de DMO of op eigen initiatief de procedure tijdelijk stil, om dan enkele maanden later de resterende gesprekken te laten plaatsvinden. De meerderheid van de onderzoeken wordt afgerond binnen de 8 weken.

3.2.2 ADVIEZEN

In totaal leverden de DMO's 601 rapporten inzake maatschappelijk onderzoek af aan de VCA, wat een stijging betekent met 20% tegenover 2007. Een aantal maatschappelijke onderzoeken was al opgestart in 2007 en een aantal rapporten zullen pas in 2009 behandeld worden door de jeugdrechtbank.

Het aandeel negatieve adviezen maakt net geen 16% uit van het totale aantal afgeleverde rapporten en ligt daarmee net iets lager dan in 2007.

392 rapporten of 65% van de adviezen van de DMO's aan de jeugdrechtbank waren positief.

Voor 42 dossiers, of 7% van het totale aantal maatschappelijke onderzoeken, werd geen advies geformuleerd, maar werden 16 neutrale verslagen afgeleverd en 26 met vermelding van risicofactoren. In 9 dossiers werden aan de jeugdrechtbank bijkomende gesprekken geadviseerd. In 35 dossiers was er een uitstel van advies voor een termijn die schommelde tussen 6 en 18 maanden. Bijna 5% van de kandidaten besloot zelf om de procedure stop te zetten.

Adviezen van de diensten voor maatschappelijk onderzoek

	2007	2008
Negatief	82	95
Risicofactoren	3	26
Bijkomende gesprekken	10	9
Uitstel ⁽¹⁾	22	35
Neutraal	5	16
Positief	317	348
Positief voor 1 specifiek kind	4	8
Positief voor 1 ouder kind		1
Positief voor 1 of 2	8	13
Positief voor 1 of meer	1	4
Positief voor 1, negatief voor 2	15	
Positief voor 2	16	15
Positief voor 2 specifieke kinderen	2	2
Positief voor 3		1
Stoppen ⁽²⁾	15	28
Totaal	500	601

3.3 Adviezen van de diensten voor maatschappelijk onderzoek 2007 - 2008

Bron: VCA Adoptie

- (1) 1 koppel kreeg een negatief advies voor 2 kinderen en kreeg uitstel van 12 maanden voor de adoptie van 1 kind
- (2) Na minstens 1 gesprek waarvan een rapport werd afgeleverd: zwangerschap, opschorting op vraag van de KA's, stoppen, update van het rapport

3.2.3 GESCHIKTHEIDSVONNISSEN

De VCA beschikt niet over een overzicht van de vonnissen waarbij de rechtbank negatief oordeelt over de geschiktheid. Enkel de vonnissen waarin de geschiktheid wordt uitgesproken of bijkomende onderzoeken worden bevolen, worden door de FCA aan de VCA gemeld.

In 2008 werden minder geschiktheidsvonnissen afgeleverd door de jeugdrechtbanken. De forse stijging die zich in 2007 manifesteerde, zet zich in 2008 dus niet voort.

Er werden 418 kandidaten geschikt verklaard door de jeugdrechtbank, van wie 23 na negatief advies van de DMO. 4 kandidaten kregen na een beroepsprocedure een geschiktheidsarrest.

3.3 BEMIDDELING

De VCA staat in voor de begeleiding en ondersteuning van de buitenlandse adoptiediensten en voor het onderzoeken en begeleiden bij de start van nieuwe adoptiesamenwerkingen met herkomstlanden.

Het structureel overleg met de coördinatoren van de buitenlandse adoptiediensten vond plaats op 7 maart, 17 april, 24 juni en 18 september 2008. Deze bijeenkomsten waren zeer constructief en vervullen een belangrijke functie bij de nauwe samenwerking en afstemming tussen de diensten onderling en de VCA. 2008 was ook het jaar waarin frequent werd overlegd met Horizon om een

Overzicht beslissingen jeugdrechtbanken

Advies diensten voor maatschappelijk onderzoek											
	Bijkomende gesprekken	Negatief	Neutraal/ risicofactoren	Positief	Positief, 1 specifiek kind	Positief 1 of 2 kinderen	Positief, 2 kinderen	Positief, 2 specifieke	Positief, 1 of meer	Uitstel	Totaal
Beslissing jeugdrechtbank											
Geschikt, 1 kind	1	19	18	302	3	1	1		1	12	358
Geschikt, 2 kinderen	1	3	2	20		4	11	1	1		43
Geschikt, 1 of 2 kinderen				1		6	2				9
Geschikt, 1 of meer kinderen						1	1				2
Geschikt, maximaal 3 kinderen									1		1
Geschikt, 2 specifieke kinderen								1			1
Geschikt, 1 specifiek kind		1			3						4
Geschikt in beroep		1								1	2
Geschikt in beroep, 2 kinderen										1	1
Geschikt in beroep, specifiek kind		1									1
Totaal	2	25	20	323	6	12	15	2	3	14	422⁽¹⁾

3.4 Overzicht beslissingen jeugdrechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2008

Bron: VCA Adoptie

- (1) Vonnissen uitgesproken in 2008 waarvan de VCA op de hoogte werd gebracht door de FCA tot 20/03/2009. Daarnaast werden ook nog eens 42 vonnissen uitgesproken waarin bijkomend onderzoek werd bevolen.

oplossing uit te werken voor de problemen waarmee deze adoptiedienst werd geconfronteerd.

Daarnaast onderzoekt en evalueert de VCA ook de zelfstandige adoptieprojecten.

Vanuit het overleg met de centrale autoriteiten van de andere gemeenschappen en de contacten met de Federale Centrale Autoriteit werden de bemiddelingsprocedures regelmatig geëvalueerd en waar nodig en mogelijk bijgestuurd.

Overzicht beslissingen jeugdrechtbanken

Advies diensten voor maatschappelijk onderzoek								
	Bijkomende gesprekken	Negatief	Neutraal	Positief 1 of 2 kinderen	Uitstel	Risico-factoren	Positief, 1 kind	Totaal
Beslissing jeugdrechtbank								
Aanvullend onderzoek	3	17	1	1	9	1	1	33
Aanvullend onderzoek in beroep		1						1
Aanvullend onderzoek na uitstel					8			8
Totaal	3	18	1	1	17	1	1	42

3.5 Overzicht aanvullende onderzoeken jeugdrechtbank, geschiktheid interlandelijke adoptie - 2008

Plaatsingen volgens herkomstland

	2007		2008	
	Aantal	%	Aantal	%
Herkomstland				
China	30	17,05	8	3,81
Colombia	3	1,70	1	0,48
Ethiopië	88	50,00	97	46,20
de Filipijnen	9	5,11	6	2,86
India	5	2,84	9	4,29
Kazachstan	26	14,77	58	27,62
Polen	0	0,00	4	1,90
Rusland	4	2,27	8	3,81
Sri Lanka	2	1,14	5	2,38
Thailand	2	1,14	4	1,90
Zuid-Afrika	7	3,98	10	4,76
Totaal uit buitenland afkomstig	176	100,0	210	100,0

3.6 Plaatsing volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 2007 - 2008

Bron: VCA Adoptie

Tabel 3.7 geeft een overzicht van het aantal geadopteerde kinderen per land over een periode van 17 jaar. 2008 is samen met het jaar 2000 het jaar waarin de meeste adopties werden gerealiseerd via de buitenlandse adoptiediensten.

Plaatsingen volgens herkomstland door de jaren heen

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Landen van herkomst																	
Bolivia		3	5		2	2	1	1									
Bulgarije						4	7	3	2	3	2						
Burundi			2	7		2											
Cambodja											1	20					
Chili	12	2	4	3	3	3		1	1								
China					2	8	10	18	34	29	42	49	64	63	47	30	8
Colombia	17	16	17	16	8	7	10	11	2	3	5	3	1	4	3	3	1
DR Congo				24	3	3											
Ecuador	12	12	6	13	6	1	7	4	2	4	3	2	2				
El Salvador								1	1								
Ethiopië					3	1	25	18	31	17	22	29	17	59	58	88	97
de Filipijnen	9	10	13	13	9	15	9	12	19	11	11	9	17	7	10	9	6
Frankrijk			5	5	2	3											
Haiti	9	3		40	40	26	21	11	23	31	29	5					
India	77	68	60	73	66	49	38	36	35	32	18	12	13	10	15	5	9
Kazachstan																26	58
Moldavië				1	2	3	3	7	2								
Nepal		1	5		1												
Oekraïne						2											
Polen																	4
Roemenië	3	13	1		5	7	17	19	15								
Rusland							4	12	10	7	12	13	10	14	17	4	8
Rwanda	26	27	4														
Sri Lanka								2	3	3	7	7	3	5	3	2	5
Thailand								3	1	2	1	5	6	1	1	2	4
Vietnam				7	23	15	36	24	27	25	28	4					
Zuid-Afrika								1	2	1	5	7	10	9	8	7	10
Andere	11	12	5		2												
Totaal uit buitenland afkomstig	176	167	127	202	177	151	188	184	210	173	187	165	143	172	162	176	210

3.7 Plaatsingen volgens herkomstland via de erkende adoptiediensten 1992 - 2008
Bron: VCA Adoptie

Van de 210 kinderen die vanuit het buitenland in adoptiegezinnen geplaatst werden via de erkende adoptiediensten, waren er 119 jongens en 91 meisjes.

Verdeling volgens geslacht en herkomstland

	Jongens	Meisjes	Totaal
China	1	7	8
Colombia	0	1	1
Ethiopië	50	47	97
de Filipijnen	4	2	6
India	4	5	9
Kazachstan	40	18	58
Polen	3	1	4
Rusland	5	3	8
Sri Lanka	4	1	5
Thailand	2	2	4
Zuid-Afrika	6	4	10
Totaal	119	91	210

3.8 Plaatsing via de erkende adoptiediensten volgens geslacht - 2008
Bron: VCA Adoptie

3.3.1 ADOPTIEKINDEREN AANGEKOMEN NA BE-MIDDELING DOOR ERKENDE ADOPTIEDIENSTEN

In 2008 werden 210 kinderen opgenomen in een adoptiegezin in Vlaanderen na bemiddeling door een van de 5 erkende adoptiediensten: Ray of Hope, Horizon, Flanders Intercountry Adoption Care (FIAC), De Vreugdezaaiers en Het Kleine Mirakel.

Herkomstlanden

In 2008 kwamen de eerste adoptiekinderen uit Polen aan. Voor de rest kwamen de adoptiekinderen uit dezelfde herkomstlanden als de kinderen die in 2007 een adoptiegezin vonden in Vlaanderen. Ethiopië, waar 2 adoptiediensten werkzaam zijn, blijft het grootste herkomstland. De samenwerking in dit land werd door beide diensten uitgebreid en dat vertaalt zich in een stijging van het aantal plaatsingen.

Het aantal adopties vanuit Kazachstan is zogoed als verdubbeld doordat 2008 het eerste volledige werkjaar was waarin voor dit kanaal werd bemiddeld.

China kende een grote terugval. De promotie van adopties in Chinese gezinnen en het grote aantal kandidaten uit vele landen wereldwijd maken dat de wachttijd voor de kandidaten sterk toenam en dat er minder kinderen in Vlaanderen werden geplaatst.

Daarnaast kenden alleen de Filipijnen en Colombia een daling van het aantal adopties in Vlaamse gezinnen.

Wachttijden

De gemiddelde wachttijden variëren sterk van herkomstland tot herkomstland.

De tijd die verstrijkt tussen het verkrijgen van het geschiktheidsvonnis en de kindtoewijzing gaat van 8 maanden voor Polen (nieuw kanaal sinds 2008) tot 33 maanden voor Colombia.

De tijd die verloopt tussen de kindtoewijzing en de effectieve opname in het adoptiegezin heeft veel te maken met het verloop van de procedure in het herkomstland. Sommige landen eisen dat de adoptieouders na de toewijzing een aantal weken ter plaatse doorbren-

gen met het kind voordat ze ermee naar België mogen vertrekken (bv. Kazachstan, Colombia). In andere landen (Haïti en India) kunnen de adoptieouders het hun toegewezen kind pas na een jaar adopteren en ophalen.

Deze gemiddelde wachttijden bij de adoptiediensten geven een vertekend beeld, doordat sommige KA's enige tijd wachten alvorens een bemiddelingsovereenkomst af te sluiten met een adoptiedienst en de gemiddelde waarde daardoor hoger komt te liggen.

In tabel 3.9 wordt de gemiddelde tijd weergegeven die verstrijkt tussen de betaling van het inschrijvingsgeld voor de voorbereidingscursus en de kindtoewijzing en daarnaast de wachttijd tussen de datum van het geschiktheidsvonnis en de kindtoewijzing. In een laatste kolom staat een overzicht van de kindtoewijzingen via

de adoptiediensten die door de VCA werden erkend. Niet elk van deze toegewezen kinderen werd al in 2008 opgenomen in het adoptiegezin.

Kanaalonderzoeken

Vooraleer een adoptiedienst in een herkomstland een adoptiewerking kan opstarten, moet de VCA hiervoor goedkeuring geven. De VCA doet een grondig onderzoek omtrent het kanaal via hetwelk kinderen zullen worden geplaatst. Hierbij gaat het niet alleen om de organisatie en de wetgeving van het betrokken land, maar ook om de personen die zullen bemiddelen en de tehuizen waarmee zal worden samengewerkt. Dit is een erg intensieve bezigheid en gebeurt in samenwerking met verschillende externe partners en met de betrokken buitenlandse instanties. Vooral voor de landen die het Adoptieverdrag van Den Haag (nog) niet

Wachttijd per herkomstland

	Gemiddelde doorlooptijd tussen betaling VB aan de VCA en kindtoewijzing (alleen voor 1ste adopties)		Gemiddelde wachttijd tussen geschiktheidsvonnis en kindtoewijzing		Aantal kindtoewijzingen in 2008
	Dagen	Maanden	Dagen	Maanden	
China	1 289	43	955	32	7
Colombia	1 372	46	998	33	3
Ethiopië	833	28	396	13	98
de Filipijnen	1 229	41	938	31	5
Haïti	989	33	472	16	3
India	713	24	324	11	9
Kazachstan	798	27	348	12	67
Polen	670	22	231	8	3
Rusland	1 042	35	664	22	14
Sri Lanka	1 106	37	703	23	4
Thailand	1 175	39	872	29	3
Zuid-Afrika	964	32	587	20	11
Totaal					227

3.9 Wachttijd per herkomstland - 2008

Bron: VCA Adoptie

ratificeerden moet er vaak lang gewerkt worden aan een procedure die alle garanties kan bieden die onze Belgische wetgeving vereist.

De goedkeuring van een nieuw adoptiekanaal gebeurt gefaseerd. Nadat goedkeuring werd gegeven voor de exploratie van de mogelijkheden door de adoptiedienst zelf en nadat het onderzoek door de VCA van het door hen ingediende inlichtingendossier werd afgerond, kan er een goedkeuring worden gegeven om 3 proefdossiers in te dienen. Als deze dossiers inderdaad goed verlopen zijn, kan de definitieve goedkeuring van de nieuwe adoptiesamenwerking worden gegeven. Indien mogelijk gaat de VCA ter plaatse op onderzoek of assisteert zij de adoptiedienst bij het uitwerken van een samenwerkingsprotocol met de overheidsinstanties die in het herkomstland bevoegd zijn voor adoptie.

Wanneer een dienst zijn werking wil uitbreiden naar andere tehuizen, een andere regio, via andere contacten, in een land waarmee hij al een samenwerking heeft, worden 6 proefdossiers toegestaan in plaats van 3. Na positieve evaluatie van de eerste 3 afgehandelde proefdossiers kan de definitieve goedkeuring verkregen worden.

Twee diensten kunnen in hetzelfde land een werking uitbouwen, op voorwaarde dat zij ofwel in een andere regio ofwel in andere contacten werken.

De adoptiediensten dienden in 2008 in totaal 14 nieuwe aanvragen in om een kanaalonderzoek op te starten, waarvan 4 voor uitbreiding van bestaande kanalen. De VCA gaf 10 keer goedkeuring om met een onderzoek ter plaatse te starten. Eén keer werd de toestemming om te starten niet gegeven, omdat een andere adoptiedienst in dit land al met een onderzoek bezig was. Voor een andere aanvraag werd nog geen toestemming gegeven, omdat er te weinig gegevens werden aangereikt. Twee aanvragen kregen goedkeuring om een onderzoek op te starten begin 2009. De VCA ontving 6 inlichtingendossiers en startte voor 5

ervan een kanaalonderzoek op in 2008. Voor het 6de dossier, dat eind 2008 werd ingediend, zal dit begin 2009 worden opgenomen.

De VCA gaf voor 4 kanalen een voorlopige akkoordverklaring, wat betekent dat de adoptiedienst met proefdossiers kan starten. Eén kanaal dat in 2007 een voorlopig akkoord kreeg, bevindt zich nog altijd in de proeffase (Haïti).

Slechts voor 1 kanaal werd een definitieve goedkeuring gegeven na een positieve evaluatie van de proeffase.

In totaal waren er in 2008 11 lopende kanalen. Dat is evenveel als in 2007.

Hieronder volgt een overzicht van de kanalen per adoptiedienst.

Horizon

Adoptiedienst Horizon werkte in 2008 in **Rusland** en in **China**. Daarnaast waren er proefdossiers ingediend in **Nepal**. Horizon raakte in ernstige problemen door een samenloop van omstandigheden. De nieuwe accreditatie voor Rusland liet meer dan een jaar langer dan normaal op zich wachten, waardoor er wel geld moest worden geïnvesteerd om dit kanaal open te houden, maar er geen adoptiekinderen konden worden geplaatst. Daarnaast kende China een zeer sterke terugval in het aantal adoptiekinderen dat in Vlaanderen een nieuwe thuis vond. Bovendien was de politieke situatie in Nepal zodanig onstabiel dat de proefdossiers niet werden behandeld en ook de investeringen in dit kanaal niets opleverden.

In de loop van 2008 viel Horizon terug op een absolute minimumbezetting en werden voorbereidingen getroffen voor de overname van de dossiers voor China door Ray of Hope. De dossiers ingediend in Rusland worden verder afgewerkt door Horizon. De proefdossiers ingediend in Nepal worden opgevolgd door de VCA. Horizon sluit geen nieuwe adoptiecontracten meer af.

	De Vreugde-zaaiers	Ray of Hope	Het Kleine Mirakel	Horizon	FIAC
Aanvraag nieuwe kanalen	India ⁽¹⁾ Marokko Rwanda Nepal	Ethiopië ⁽¹⁾ Haïti ⁽¹⁾ China V.S.	Rusland India Peru Oekraïne ⁽²⁾		Nigeria Ethiopië ⁽¹⁾
Goedkeuring start KO	India ⁽¹⁾ Rwanda Marokko Nepal	Ethiopië ⁽¹⁾ China V.S.	Peru Rusland		Ethiopië ⁽¹⁾
Inlichtingendossier	India ⁽¹⁾ Marokko Nepal	Ethiopië ⁽¹⁾	Rusland		Ethiopië ⁽¹⁾
KO gestart	India ⁽¹⁾ Nepal	Ethiopië ⁽¹⁾	Rusland		Ethiopië ⁽¹⁾
Voorlopig akkoord (Proeffase)		Haïti ⁽⁴⁾ Ethiopië ⁽¹⁾ Burkina Faso ⁽³⁾	Polen	Nepal ⁽⁴⁾	Ethiopië ⁽¹⁾
Definitieve goedkeuring		Ethiopië ^{(1) (5)}	Polen ⁽⁵⁾		
Lopende kanalen in 2008	India	Ethiopië Sri Lanka	Kazachstan	Rusland China	Ethiopië Zuid-Afrika Colombia de Filipijnen Thailand

3.10 Kanalen volgens fase en adoptiedienst bij de VCA in 2008

Bron: VCA Adoptie

- (1) Uitbreiding van bestaand kanaal
- (2) Aanvulling van onvolledig inlichtingendossier
- (3) Onder voorbehoud
- (4) In proeffase sinds 2007
- (5) Begin 2009

De Vreugdezaaiers

In 2008 had De Vreugdezaaiers één lopend kanaal in **India**. Met dit kanaal werkt de adoptiedienst al vele jaren samen. Omdat dit kanaal aan kandidaten strenge voorwaarden stelt waaraan slechts weinigen voldoen, vroeg De Vreugdezaaiers in 2008 een uitbreiding van het kanaal. Deze uitbreiding zou aan meer kandidaten een kans op adoptie vanuit India bieden en aan meer kinderen een Vlaams adoptiegezin gunnen. De VCA deed onderzoek naar deze uitbreiding en verleende begin 2009 een voorlopige akkoordverklaring, wat betekent dat De Vreugdezaaiers via de uitbreiding van het kanaal proefdossiers kan opstarten.

Daarnaast deed De Vreugdezaaiers ook een aanvraag om een onderzoek te starten in **Marokko, Rwanda en Nepal**. Voor elk van deze kanalen kreeg de dienst toestemming van de VCA om te starten met verder onderzoek voor de samenstelling van het inlichtingendossier. In functie daarvan ging De Vreugdezaaiers samen met de VCA op missie naar Marokko. Voor de kanalen in Marokko en Nepal ontving de VCA in 2008 een inlichtingendossier op basis waarvan het effectieve kanaalonderzoek door de VCA kon starten. Voor Nepal werd het onderzoek in 2008 opgestart, voor Marokko gebeurt dat begin 2009. Het kanaalonderzoek voor Nepal kon in 2008 niet worden afgerond wegens de inwerkingtreding van een plaatselijke nieuwe regelgeving. Pas in 2009 kan een voorlopig akkoord kunnen worden gegeven voor de indiening van proefdossiers. In 2008 liet De Vreugdezaaiers eveneens weten af te zien van verder kanaalonderzoek in **Peru**, waarvoor hij in 2007 toestemming kreeg.

Het Kleine Mirakel

Het Kleine Mirakel was in 2008 werkzaam in **Kazachstan en Polen**. Daarnaast werd een aanvraag ingediend voor de start van een kanaalonderzoek in **Rusland, India en Peru**. Voor **Oekraïne** werd een aanvullend inlichtingendossier ingediend waarover de VCA bijkomende vragen heeft gesteld alvorens goedkeu-

ring voor verder kanaalonderzoek te geven. India werd geschorst, aangezien De Vreugdezaaiers al in dit land werkzaam was en er tevens een uitbreiding in onderzoek was. Voor Rusland en Peru kreeg Het Kleine Mirakel toestemming om te starten met een onderzoek (Peru nadat de aanvraag van De Vreugdezaaiers werd ingetrokken).

De VCA ontving vervolgens een inlichtingendossier voor Rusland op basis waarvan een kanaalonderzoek werd opgestart.

Naast de ingediende aanvragen was er nog een onderzoek bij Het Kleine Mirakel bezig voor **Kameroen en Venezuela**. De dienst zette het onderzoek voor beide landen stop en diende geen inlichtingendossier in. Voor het kanaal in **Madagaskar** diende de dienst eveneens geen inlichtingendossier in. De VCA liet het onderzoek stopzetten wegens geen verdere voortgang. De aanvraag van 2007 om een onderzoek op te starten in **Nepal** werd in 2008 door de VCA geweigerd wegens de start van een andere adoptiedienst. De eerste proefdossiers voor het kanaal **Polen** werden in 2008 afgerond en de evaluatie ervan mondde begin 2009 uit in een definitieve openstelling van het kanaal.

Fiac

Fiac heeft als lopende kanalen **Zuid-Afrika, Colombia, de Filipijnen, Thailand en Ethiopië**. Eind 2008 diende deze dienst bij de VCA een aanvraag tot onderzoek in voor **Nigeria**, waarvoor zij de toestemming kregen.

Voor de kanalen in **Senegal en Panama** (de start van een onderzoek werd door de VCA aanvaard in 2007) gaf Fiac aan met verdere prospectie bezig te zijn, maar werd er geen inlichtingendossier ingediend.

Voor het lopende kanaal Ethiopië deed Fiac een aanvraag voor uitbreiding. De VCA voerde hier verder onderzoek naar en gaf aan Fiac de goedkeuring om proefdossiers in te dienen via dit uitgebreide kanaal. De evaluatie van de proefdossiers startte in 2008. De definitieve goedkeu-

ring voor de uitbreiding kon pas in 2009 gegeven worden. Bolivia is al jaren een 'slapend' kanaal bij Fiac. In 2008 ontving de VCA echter de melding dat Fiac een vernieuwd accreditatiedossier zou indienen.

Ray of Hope

De lopende kanalen bij Ray of Hope zijn **Sri Lanka** en **Ethiopië**.

Voor het kanaal in Ethiopië diende Ray of Hope een aanvraag tot uitbreiding in. Na onderzoek door de VCA kon hiervoor een voorlopig akkoord worden gegeven. Na afronding van de proefdossiers en een positieve evaluatie kan deze uitbreiding definitief opengesteld worden.

Voor **Haïti** zijn nog altijd een aantal proefdossiers lopende (voorlopig akkoord gekregen in 2007) die na positieve evaluatie kunnen leiden tot definitieve goedkeuring van het kanaal. De uitbreiding van het kanaal in Haïti werd al in 2008 gevraagd en toegestaan.

Op basis van het inlichtingendossier voor het kanaal in **Burkina Faso**, voerde de VCA een kanaalonderzoek uit waarvoor Ray of Hope een voorlopig akkoord ontving, echter onder voorbehoud van de plaatselijke accreditatie. Die kon in 2008 wegens de plaatselijke regelgeving nog

niet verkregen worden. Het onderzoek naar het kanaal in **Mongolië** werd door Ray of Hope stopgezet, omdat er in dit land geen behoefte aan adoptieouders blijkt te bestaan, en er werd geen inlichtingendossier ingediend. Om de dossiers van kandidaat-adoptanten voor China te kunnen overnemen van de adoptiedienst Horizon en ze verder te kunnen afwerken, diende Ray of Hope in samenwerking met de VCA een accreditatieaanvraag in voor **China**. Dit kon in 2008 nog niet afgerond worden omdat de Chinese centrale adoptieautoriteit bijkomende informatie vroeg.

Verder ontving Ray of Hope van de VCA goedkeuring voor het starten van een kanaalonderzoek in de **Verenigde Staten van Amerika**. Op verzoek van en in samenwerking met de VCA wordt hier verder onderzoek verricht.

3.3.2 ADOPTIE OP ZELFSTANDIGE WIJZE

KA's kunnen er ook voor kiezen om een adoptie te realiseren zonder bemiddeling van een erkende adoptiedienst. In dat geval dienen ze een inlichtingendossier in op basis waarvan de VCA een kanaalonderzoek kan opstarten. Kanaalonderzoeken worden opgestart zodra de VCA beschikt over een geschikt-

Overzicht dossiers

	2007	2008
Kanaaldossier ontvangen	23	17
Kanaalonderzoek opgestart	27	15
Goedkeuring kanaal	15	8
Weigering kanaal	3	3
Verzending naar buitenland	12	7
Ontvangen kinddossier	4	6
Goedkeuring kindtoewijzing	5	6
Registratie door FCA	2	4

3.11 Beknopt overzicht van dossiers voor interlandelijke adoptie van zelfstandige adoptanten

Bron: VCA Adoptie

heidsvonnissen van de KA's (dus na het doorlopen van de procedure van voorbereiding en geschiktheid). Het kanaalonderzoek neemt maximaal 4 maanden (met mogelijkheid tot verlenging naar 6 maanden) in beslag.

Na goedkeuring van het zelfstandige adoptiekanaal vervult de VCA nog een belangrijke rol in de verdere procedure, onder meer wat betreft de verzending van het ouderdossier naar de bevoegde autoriteiten, het ontvangen van het kinddossier en het matchingsvoorstel, de goedkeuring van het kinddossier en de matching en de opmaak van attesten met het oog op de erkenningsprocedure.

Voor zelfstandige adopties kan de VCA geen volledig overzicht geven van het aantal plaatsingen in het adoptiegezin. De FCA licht de VCA wel in over de registratie van de erkenning van zelfstandige adopties, maar niet over de aankomst van het kind.

Zelfstandige adoptie van niet-gekende kinderen

In 2008 ontving de VCA 17 nieuwe aanvragen voor kanaalonderzoek via een inlichtingendossier van zelfstandige adoptanten. Het betrof de volgende landen: Algerije (1), Bangladesh (1), Brazilië (1), Colombia (2), India (1), Liberia (1), Madagaskar (1), Marokko (3), Mexico (1), Nepal (1), Polen (1), Rusland (2) en Rwanda (1).

In één situatie betrof het, bij nader inzien, een aanvraag voor een adoptie van een gekend kind (geen familie).

Een kanaalonderzoek wordt pas opgestart door de VCA als de kandidaten beschikken over een geschiktheidsvonnissen. In 2008 werd voor 15 ontvangen inlichtingendossiers een kanaalonderzoek opgestart.

Acht zelfstandige adoptiekanaalen waarvan het onderzoek in 2008 werd afgerond, werden goedgekeurd. Het betrof Brazilië (2), de Filipijnen (1), India (2), Madagaskar (1), Peru (1) en Polen (1). Sommige van

deze onderzoeken startten al in 2007. Een aantal in 2008 opgestarte onderzoeken zullen pas in 2009 afgerond worden. Voor 3 dossiers werd in 2008 de goedkeuring van het voorgestelde kanaal geweigerd. Het betrof 2 kanalen in Liberia en 1 in Rwanda.

Zeven ouderdossiers van zelfstandige kandidaten werden in 2008 door de VCA verzonden naar het buitenland, nl. naar: Colombia (2 waarvan 1 aanvulling), El Salvador (1 aanvulling), India (1), Nepal (2) en Rwanda (1). Sommige van deze zelfstandige adoptieaanvragen werden al in 2007 goedgekeurd, maar de KA's brachten hun dossier pas in 2008 bij de VCA binnen voor verzending.

Voor 6 dossiers ontving de VCA in 2008 een kindvoorstel vanuit het buitenland, meer bepaald uit Colombia (3), Haïti (1), Rusland (1) en Sri Lanka (1).

Voor elk van deze kindtoewijzingen stuurde de VCA de goedkeuring van het kindvoorstel naar de betreffende landen van herkomst.

De VCA ontving in 2008 slechts 4 registraties van de erkenning van de FCA voor zelfstandige adopties, namelijk voor Haïti (2), Sri Lanka (1) en Rusland (1).

Zelfstandige adoptie van gekende kinderen (intrafamiliale adopties)

Een speciale groep binnen de zelfstandige adoptiedossiers zijn de dossiers waarbij de kandidaten een specifiek, gekend kind interlandelijk willen adopteren. Veruit de meeste dossiers betreffen intrafamiliale adopties waarbij een van de kandidaten een familiale band heeft met het kind dat hij/zij uit zijn/haar land van oorsprong wil adopteren.

Uit ervaring van de voorgaande jaren bleek dat de manier waarop kanaalonderzoeken gevoerd worden bij zelfstandige adopties van niet-gekende kinderen niet goed werkte voor dossiers van gekende kinderen. De situatie van elk van deze dossiers waarbij al een gekend kind in beeld is, was dermate complex en specifiek dat een andere aanpak noodzakelijk

Aanmeldingen voor zelfstandige adoptie van een gekend kind

	2007	2008		2007	2008
Algerije		1	Marokko	2	2
Burundi		1	Nepal		1
Colombia	1		Nigeria	3	5
de Filipijnen	7	5	Pakistan	1	
DR Congo	3	3	Peru	1	
Egypte	1	1	Rwanda	2	1
Ghana	7	5	Swaziland	1	
Guinea	2	1	Syrië		1
Haïti	1		Thailand	1	5
India	2	1	Togo	1	
Italië	1		Tunesië	1	
Kameroen	3		Turkije		2
Kosovo	1	1	Vietnam	1	
Mali		1	Zambia		1
Totaal				43	38

3.12 Aanmeldingen voor zelfstandige adoptie van gekende kinderen
Bron: VCA Adoptie

was. De VCA neemt zelfstandige aanvragen voor intrafamiliale adopties meteen bij de indiening van de aanvraag onder de loep zonder het geschiktheidsvonnis af te wachten. De start van de procedure (speciale informatiesessie van de VCA voor intrafamiliale adoptie) gaat gepaard met een individuele toets van de haalbaarheid van het project. Het kanaalonderzoek wordt hier meteen aan gekoppeld.

Deze intrafamiliale zelfstandige adoptiedossiers starten met een 'vragenlijst voor de adoptie van een gekend kind'. Op basis van deze gegevens wordt een eerste inschatting gemaakt over de haalbaarheid van het project. Vaak is het al bij aanvang duidelijk dat het project niet voldoet aan de wettelijke voorwaarden. Door deze vroege inschatting wil de VCA voorkomen

dat kandidaten tevergeefs een volledige geschiktheidsprocedure afwerken in de hoop het specifieke kind te kunnen opnemen in hun gezin. De VCA kan kandidaten echter niet beletten om tegen beter weten in toch verder te gaan met de procedure. Het formele en diepgaande kanaalonderzoek zelf wordt pas opgestart na het verkrijgen van een geschiktheidsvonnis. Door het reeds verrichte vooronderzoek kan de VCA veel sneller een definitieve beslissing nemen dan binnen de voorgeschreven termijn van maximaal 4 maanden (met mogelijkheid tot verlenging naar 6 maanden), wat de betrokken kinderen zeker ten goede komt.

In 2008 ontving de VCA 38 aanvragen voor intrafamiliale adopties. Na registratie van deze aanvragen ontvingen de

KA's de 'vragenlijst voor de adoptie van een gekend kind'.

In 2008 kreeg de VCA 37 ingevulde vragenlijsten terug (waarvan sommige aangemeld waren in 2007). Elk van deze vragenlijsten werd aan een onderzoek onderworpen, waarna de haalbaarheid werd ingeschat en meegedeeld aan de KA's. In 16 situaties werd de KA's afgeraden verder te gaan met of stopten de KA's uit eigen beweging de procedure. Vijf onder hen namen wel nog deel aan de gezamenlijke infosessie en hadden een individueel gesprek op de VCA, maar besloten uiteindelijk toch om niet door te gaan.

21 KA's gingen wel door en stroomden door naar het voorbereidingsprogramma. Voor deze dossiers zal na de geschiktheidsprocedure een definitieve beoordeling van het adoptiekanaal volgen.

De 21 aanvragen voor intrafamiliale adoptie die de procedure voortzetten, betreffen 14 verschillende landen: Afghanistan (1), Burundi (1), DR Congo (3), de Filipijnen (4), Ghana (1), Kameroen (1), Kosovo (1), Nepal (1), Nigeria (2), Rwanda (1), Thailand (2), Turkije (1), Vietnam (1) en Zambia (1). Voor deze aanvragen werden in 2008 specifieke informatiesessies georganiseerd (gezamenlijke infosessie en individueel gesprek) en de KA's gingen door naar de algemene voorbereiding op intrafamiliale adoptie.

Voor 9 intrafamiliale aanvragen die over een geschiktheidsvonnissen beschikken, werd een kanaalonderzoek opgestart. Het betreft Afghanistan (1), de Filipijnen (2), Ghana (1), Guinea (1), Kameroen (1), Rwanda (1), Thailand (1) en Vietnam (1). De meeste van deze aanmeldingen dateren van voor 2008.

Vier dossiers kregen een goedkeuring van het kanaal, namelijk de Filipijnen (2), Ghana (1) en Ivoorkust (1). Vijf kanalen werden geweigerd: Rwanda (3), Kameroen (1) en Afghanistan (1). Geen enkel ouderdossier voor intrafami-

liale zelfstandige adoptie kon in 2008 worden verzonden naar het herkomstland. De VCA ontving ook geen kinddossiers ter goedkeuring van de kindtoewijzing.

3.4 TREGROEPEN EN STEUNPUNT NAZORG ADOPTIE

Het decreet van 15 juli 2005 tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen voorziet in de erkenning van trefgroepen en van het Steunpunt Nazorg Adoptie.

Het erkenningskader voor trefgroepen verscheen op 2 augustus 2007 als besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2007 betreffende de trefgroepen adoptie. Twee verenigingen, de vzw Kwadrant en de vzw Asiana Roots, stelden zich kandidaat en werden op 17 januari 2008 als trefgroep erkend. Deze erkenning geeft geen recht op subsidiëring, maar wel op een vertegenwoordiging binnen het Steunpunt Nazorg Adoptie.

Het Steunpunt Nazorg Adoptie werd in 2007 opgericht, erkend en gesubsidieerd om de volgende taken op te nemen: netwerken opzetten tussen bestaande diensten en projecten die een rol spelen in de nazorg bij adoptie, een overkoepelende visie op nazorg uitwerken, expertise rond adoptie bevorderen bij het bestaande hulpverleningsaanbod, de professionalisering van de nazorg ondersteunen, fungeren als aanspreek- en oriëntatiepunt voor geadopteerden, adoptanten en afstandsouders, fungeren als expertisecentrum, een documentatie- en informatiecentrum uitbouwen, advies uitbrengen op eigen initiatief of op verzoek van de Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie of van de Vlaamse Regering met betrekking tot specifieke nazorginitiatieven en -projecten, de trefgroepen inzake adoptie ondersteunen.

In het Steunpunt Nazorg Adoptie zijn de voorbereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek en de adoptiediensten vertegenwoordigd. Ook de trefgroepen kunnen in principe vertegen-

woordigd worden in de raad van bestuur. Omdat dit steunpunt opgericht werd binnen het decreet voor interlandelijke adoptie, is de binnenlandse adoptiesector er niet in vertegenwoordigd.

3.5 BEWARING EN INZAGE VAN ADOPTIEDOSSIER

Overeenkomstig de artikelen 25 en 26 van het decreet tot regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, is de Vlaamse adoptieambtenaar ertoe gehouden inzage in de adoptiedossiers te verlenen aan geadopteerden. Eenieder die in het bezit is van een adoptiedossier van een derde, is verplicht hiervan een kopie aan de Vlaamse adoptieambtenaar te bezorgen. De Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie heeft al tal van pogingen ondernomen om zo veel mogelijk personen en instanties te wijzen op hun verplichting om de (oude) dossiers in hun bezit over te dragen. De VCA organiseerde ook een zoektocht naar (oude) archieven: OCMW's, ziekenhuizen, vroegere adoptiediensten (zowel erkende als niet-erkende), particulieren die mogelijk in het bezit zijn van adoptiedossiers over derden en

adoptanten die een adoptie hebben gerealiseerd vóór de inwerkingtreding van de nieuwe wet, werden aangeschreven. Verder werd een rondgang bij de jeugdrechtbanken in Vlaanderen georganiseerd, waarbij het probleem van de zoektocht telkens werd aangekaart en werd genoteerd wat het standpunt van de rechtbanken is omtrent het opvragen van dossiers. Gehomologeerde adoptiedossiers bevinden zich bij de griffie of in de archieven van de respectievelijke rechtbanken. Oudere documenten kunnen opgevraagd worden bij het Rijksarchief. De VCA heeft tot op heden tweemaal een beroep gedaan op de diensten van het Rijksarchief.

In 2008 werd aan de professoren Put en Stevens van de K.U.Leuven opdracht gegeven het decreetaal bepaalde inzagerecht uit te werken in een regelgeving voor een besluit van de Vlaamse Regering. De opdracht werd voltooid op 29 januari 2008. In de loop van het jaar 2009 zal het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering met de regelgeving over het inzagerecht ingediend worden.

4. BINNENLANDSE ADOPTIE

Binnenlandse adoptie betreft adopties van kinderen die in België verblijven en niet met het oog op adoptie naar België zijn gekomen.

De 5 erkende binnenlandse adoptiediensten, Gewenst Kind, De Mutsaard, Gents Adoptiecentrum, Adoptiedienst Sociaal Centrum De Visserij en Adoptiedienst Stedelijk Ziekenhuis Roeselare, bemiddelen bij adoptie van niet-gekende kinderen. Een speciale groep hierin zijn de gehandicapte kinderen waarvoor de bemiddeling een aparte benadering vraagt.

Bij zelfstandige binnenlandse adopties gaat het om gekende kinderen (stiefkinderen, pleegkinderen, kinderen van familie, ...).

Naar aanleiding van de hervorming van de federale adoptiewetgeving werd het binnenlandse adoptiedecreet in 2005 slechts minimaal aangepast. Typisch voor de bemiddeling via een adoptiedienst is dat deze dienst, weliswaar met andere medewerkers, instaat voor zowel de begeleiding van de afstandsouders, de vorming en screening van de kandidaat-adoptieouders, de bemiddeling als de nazorg. Daarnaast moet de adoptiedienst, op verzoek van de jeugdrechtbank, ook de maatschappelijke onderzoeken uitvoeren voor de zelfstandige kandidaat-adoptanten.

Met het oog op de uitwerking van een nieuw decreet binnenlandse adoptie werd de afgelopen twee jaar gewerkt

naar een meer uniforme werking van de verschillende diensten, vooral wat betreft het voorbereidingsprogramma en de evaluatie van de geschiktheid.

In 2008 werd hier verder aan gewerkt. Overlegmomenten met de binnenlandse adoptiediensten hadden plaats op 24 januari, 12 juni en 16 oktober 2008. Daarnaast was er ook nog een specifiek overleg rond de bemiddeling voor de adoptie van gehandicapte kinderen.

4.1 AANMELDING

Alle KA's die een binnenlands kind willen adopteren, hetzij via een erkende adoptiedienst, hetzij zelfstandig, melden zich rechtstreeks aan bij de VCA. De VCA registreert alle aanmeldingen en volgt het verdere verloop van de procedure op.

4.2 VOORBEREIDING

De vzw EVA-vorming, de koepelorganisatie waarin alle binnenlandse adoptiediensten vertegenwoordigd zijn, verzorgt de voorbereiding van alle kandidaten voor binnenlandse adoptie, zowel voor de adopties via een erkende adoptiedienst als voor de zelfstandige adopties (meestal zogenoemde stiefouderadopties).

Minstens één keer per jaar organiseert de vzw EVA-vorming een algemene infosessie voor alle KA's die zich hebben aangemeld voor een adoptie via een adoptiedienst. Het moment wordt bepaald naargelang van de behoefte van de binnenlandse adoptiediensten aan nieuwe kandidaat-adoptanten. Gelet op

Voorbereiding

	2007		2008	
	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiediensten	8	2,1	12	4,1
Zelfstandig	387	97,9	284	95,9
Totaal	395		296	

4.1 Afgeronde voorbereidingen van binnenlandse adoptie via EVA-vorming
Bron: VCA Adoptie

het kleine aantal kinderen dat binnenlands geadopteerd wordt, heeft het geen zin om iedereen meteen te laten starten met de procedure om dan vervolgens jaren op een wachtlijst te staan. Dergelijke algemene infosessies vonden plaats op 12 maart en 23 april. Na de algemene infosessie kan een beperkt aantal KA's doorstromen naar het eigenlijke voorbereidingsprogramma dat kort op de algemene infosessie volgt. De data van aanmelding dienen als criterium om de volgorde van deelname te bepalen.

Ook de groep van zelfstandige KA's volgt een verplichte voorbereiding bij de vzw EVA-vorming. Deze voorbereiding is aangepast aan het familiale karakter dat deze adopties meestal hebben.

4.3 MAATSCHAPPELIJK ONDERZOEK EN PLAATSING

Na het volgen van het volledige voorbereidingstraject wenden de kandidaten zich tot een van de erkende adoptiediensten die hen verder zal leiden door de procedure van evaluatie, bemiddeling, kindtoewijzing, plaatsing en nazorg.

In tegenstelling tot de procedure interlandelijke adoptie, verschijnen kandidaat-adoptanten pas voor de jeugdrechtbank nadat een binnenlandse dienst hun een kind toevertrouwd of wanneer zij een gekend kind, dat vaak al bij hen inwoont, wensen te adopteren. Zij dienen een verzoekschrift in waarin de naam van het te adopteren kind vermeld staat.

De jeugdrechtbank kan vervolgens een maatschappelijk onderzoek bevelen dat door de VCA wordt toevertrouwd aan een binnenlandse adoptiedienst. Het verslag van de evaluatie wordt aan de jeugdrechtbank bezorgd via de VCA.

In 2008 ontving de VCA echter slechts 2 opdrachten van de jeugdrechtbank tot het voeren van een maatschappelijk onderzoek bij adoptanten die adopteerden

via een dienst, terwijl er toch 29 plaatsingen zijn geweest. In de praktijk is het zo dat de rechtbank meestal geen verslag van het maatschappelijk onderzoek opvraagt, omdat de adoptiediensten al een beknopt verslag mee laten indienen bij het verzoek tot adoptie. Voor de meeste rechtbanken volstaat dat om de adoptie uit te spreken.

Bij een zelfstandige adoptie is er vaak al een sociaal-affectieve band tussen de kandidaat-adoptant en het betrokken kind. Een maatschappelijk onderzoek is in dergelijke situaties niet verplicht.

In 2008 werden 18 maatschappelijke onderzoeken door de jeugdrechtbank bevolen via de VCA in het kader van een zelfstandige adoptie. In 16 gevallen ging het om stiefouderadopties, 2 andere gevallen betroffen adopties van een gekend kind. De VCA ontving voor 19 KA's een verslag van het maatschappelijk onderzoek van een erkende adoptiedienst. In 8 dossiers werd de opdracht door de jeugdrechtbank (tussenvonnissen) al in 2007 gegeven, in 11 dossiers in 2008.

Zowel bij adoptie via een adoptiedienst als bij zelfstandige adoptie staat de adoptiedienst ook in voor het onderzoek naar de adoptabiliteit van het kind dat voor adoptie naar het buitenland gaat. Tot op heden kreeg de VCA hiertoe nog geen enkele opdracht.

Ook het informeren van de eventuele afstandsouder(s) is een taak van de adoptiediensten als de jeugdrechter hierom verzoekt. Hiervoor gaven de jeugdrechtbanken in 2008 evenmin een opdracht.

Wel werd in 8 dossiers de opdracht gegeven om een onderzoek te voeren naar de weigering van de biologische vader om toe te stemmen in de adoptie, of deze zich niet meer om de minderjarige heeft bekommerd of dat hij de gezondheid, de veiligheid of de zedelijkheid

van het kind in gevaar heeft gebracht. Anders dan bij de maatschappelijke onderzoeken, de geschiktheid van de KA's en de adopteerbaarheid van het kind, verwijst de wet hier niet naar de 'door de bevoegde gemeenschap aangestelde dienst'.

De VCA liet bij elk van deze opdrachten aan de jeugdrechtbank weten dat zij zich niet bevoegd acht voor de uitvoering van dit maatschappelijk onderzoek en stelde telkens voor om de opdracht toe te vertrouwen aan de justitieuze huizen, die soortgelijk werk verrichten in het kader van echtscheidingen.

In 2008 werden 29 kinderen geplaatst via de erkende adoptiediensten. Voorafgaand aan de adoptie en de toewijzing begeleidde de adoptiedienst de biologische ouders met het oog op het nemen van een gefundeerde beslissing over

de toekomst van hun kind en henzelf. Slechts een beperkt aantal begeleidingen leidden uiteindelijk tot een adoptieplaatsing. Voor het merendeel van de opgestarte begeleidingen werd een minder ingrijpende oplossing gevonden, zoals het zelf opvoeden van het kind, al dan niet met hulp, pleegzorg, verblijf in een opvangcentrum voor moeder en kind, enz.

De VCA heeft geen gegevens over het verdere verloop van zelfstandige binnenlandse adoptieprojecten nadat het voorbereidingsprogramma was afgerond.

Van de 29 binnenlands geadopteerden hadden 27 kindjes de Belgische nationaliteit, 2 kinderen hadden een andere nationaliteit (1 Slovaaks, 1 Nederlands).

Onderzoekopdrachten

	Adopties via adoptiedienst	Zelfstandige adopties
Opdracht MO door JRB	2	18
<i>Verslag MO</i>	0	19 ⁽¹⁾
Opdracht onderzoek adoptabiliteit	0	0
Opdracht onderzoek toestemming biologische vader		8

4.2 Opdrachten van de jeugdrechtbank tot het voeren van onderzoek - 2008

Bron: VCA Adoptie

(1) Waarvan 8 opdrachten in 2007 werden gegeven

Adoptieplaatsingen

	Jongens	Meisjes	Totaal
2006	13	9	22
2007	18	14	32
2008	18	11	29

4.3 Aantal geplaatste kinderen uit België via een erkende adoptiedienst

Bron: VCA Adoptie

4.4 INZAGE IN ADOPTIEDOSSIER

Midden 2008 werd een verzoekschrift ingediend bij het Vlaams Parlement over adopties in het verleden en het archiveren van de adoptiedossiers dat enkel verwijst naar binnenlandse adopties.

Voor de binnenlandse adopties wordt de regelgeving over de bewaring van en de inzage in dossiers weergegeven in het besluit van de Vlaamse Regering van 19 april 2002 betreffende adoptiediensten die bemiddelen voor binnenlandse kinderen.

De artikelen 27 en 28 bepalen dat de dossiers behandeld en bewaard worden door de adoptiediensten en enkel toegankelijk zijn via de coördinator. De betrokkenen kunnen toegang krijgen tot het dossier, rekening houdend met de bescherming van de privacy.

Geboortemoeders / geboorteouders kunnen terecht bij de adoptiedienst die bemiddelde en in tweede instantie bij het Zoekregister. Deze professionele organisaties trachten deze personen en de geadopteerde kinderen voort te helpen. Daarnaast is er ook de trefgroep Kwadrant, waar afstandsouders en geadopteerden lotgenoten kunnen ontmoeten.

5. KENMERKEN VAN DE AANMELDINGEN / GEREALISEERDE ADOPTIES

5.1. AANMELDINGEN

In 2008 hebben zich 597 nieuwe KA's aangemeld bij de VCA om een interlandelijke adoptieprocedure op te starten. 12,6% van de aanmeldingen betrof een tweede of volgende adoptie, de rest een eerste adoptie. Slechts 2,2% van de aanmeldingen gebeurde door holebikoppels en 6,4% was een intrafamiliale adoptie. Vijf KA's meldden zich aan voor een adoptie van een gekend kind dat geen familie is.

115 KA's meldden zich aan bij de VCA voor een binnenlandse adoptie via een adoptiedienst en 430 voor een zelfstandige binnenlandse adoptieprocedure.

Bij de aanmeldingen voor een adoptie via een adoptiedienst ging het in 89 situaties om heterokoppels. In 19 situaties ging het om holebikoppels, waarvan 16 aanvragen

door 2 mannen en 3 aanvragen door 2 vrouwen werden ingediend. Er meldden zich eveneens 5 alleenstaanden aan (2 vrouwen, 5 mannen).

Opvallend binnen de zelfstandige adoptieprocedure is het grote aandeel, bijna de helft (48,3%), van de holebikoppels. In 205 gevallen wilde de meemoeder het kind van haar partner adopteren en in 3 gevallen betrof het een man die het kind van zijn mannelijke partner wou adopteren.

De aanmeldingen voor stiefouderadopties door heterokoppels betroffen in 188 dossiers mannen die het kind van hun vrouwelijke partner wilden adopteren. Slechts in 6 gevallen ging het om vrouwen die het kind van hun mannelijke partner wilden adopteren.

Aanmeldingen

	2007		2008	
Aantal aanmeldingen	831	100%	597	100%
waarvan - 2 ^{de} en volgende adopties	79	9,5%	75	12,6%
- alleenstaanden			70	11,7%
- heterokoppel			514	86,1%
- holebi-koppel	16	1,9%	13	2,2%
- intrafamiliaal	32	3,8%	38	6,4%

5.1 Aantal aanmeldingen van interlandelijke adoptie
Bron: VCA Adoptie

Aanmeldingen bij de VCA

	2007		2008	
	Aantal	%	Aantal	%
Adoptiedienst	116	21,3%	115	21,0%
Zelfstandig	430	78,8%	431	79,0%
waarvan - stiefouder hetero	186	43,3%	194	45,0%
- stiefouder holebi	214	49,8%	208	48,3%
- gekend kind	30	6,9%	29	6,7%
Totaal	546	100,0%	546	100,0%

5.2 Aantal aanmeldingen bij de VCA van binnenlandse adoptie 2007 - 2008
Bron: VCA Adoptie

5.2 LEEFTIJD KANDIDAAT-ADOPTANTEN

De gemiddelde leeftijd van de adoptieouders die in 2008 adopteerden via de erkende adoptiediensten, zowel binnenlands als interlandelijk, is 38,8 jaar voor de adoptievaders en 37,4 jaar voor de adoptiemoeders. Dat is ongeveer gelijk aan het jaar daarvoor, toen de gemiddelden respectievelijk 38,9 jaar en 37,7 jaar waren.

5.3 GEZINSSITUATIE KANDIDAAT-ADOPTANTEN

Van alle 239 kinderen die door bemiddeling van een adoptiedienst (binnenland en interlandelijk) in Vlaanderen een nieuwe thuis vonden, werden 19 kinderen geadopteerd door alleenstaande vrouwen.

216 kinderen kwamen terecht bij gehuwde (ruim 90%) en 4 bij samenwonende heterokoppels.

Er werden geen adopties gerealiseerd door koppels van hetzelfde geslacht en ook niet door alleenstaande mannen.

Bij 57,7% van de adopties was het adoptiekind het eerste kind in het gezin.

32 kinderen werden geplaatst samen met een broer of zus (siblings), waarvan 26 in kinderloze gezinnen. 101 kinderen kwamen terecht in een gezin met kinderen (tweede en volgende adopties, of aanwezigheid van reeds eigen kinderen), waarvan 6 kinderen samen met een broer of zus werden geplaatst.

Plaats in de kinderrij

	Aantal
Kinderloos gezin, plaatsing van 1 kind	112
Kinderloos gezin, plaatsing van meerdere kinderen	26
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als bovenste in de kinderrij	0
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind als onderste in de kinderrij	95
Gezin met kinderen, plaatsing van 1 kind binnen in de kinderrij	0
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, allemaal bovenplaatsingen	0
Gezin met kinderen, plaatsing van meerdere kinderen, allemaal onderplaatsingen	0
Gezin met kinderen, andere situatie t.o.v. de kinderrij	6
Totaal	239

5.3 Voor adoptie geplaatste kinderen volgens aantal geplaatste kinderen en plaats in de kinderrij in het adoptiegezin - 2008
Bron: VCA Adoptie

5.4 LEEFTIJD ADOPTIEKINDEREN

De leeftijd van de adoptiekinderen geplaatst via de adoptiediensten is gemiddeld 1,4 jaar, net als het jaar daarvoor. Tot de leeftijd van 1 jaar wordt het grootste aantal kinderen geadopteerd. Vanaf 3 jaar en ouder daalt het aantal opvallend.

Leeftijd adoptiekinderen

Leeftijd kind	Aantal
0 jaar	111
1 jaar	47
2 jaar	30
3 jaar	19
4 jaar	8
5 jaar	6
6 jaar	9
7 jaar	3
8 jaar	1
9 jaar	0
10 jaar	1
11 jaar	1
12 jaar	2
> 12 jaar	1
Totaal	239

5.4 Leeftijd in volle jaren van alle geplaatste adoptiekinderen via de erkende adoptiediensten - 2008
Bron: VCA Adoptie

6. ERKENNING EN SUBSIDIËRING

In 2008 werd de erkenning van de adoptiedienst Het Kleine Mirakel verlengd tot dezelfde datum als de andere adoptiediensten voor buitenlandse adopties, namelijk 30 september 2011.

De vzw Steunpunt Nazorg Adoptie werd op 26 oktober 2007 erkend als Steunpunt Nazorg Adoptie voor de periode van 1 november 2007 tot 31 oktober 2008. Deze erkenning werd op 20 februari 2009 verlengd van 1 november 2008 tot 31 oktober 2009.

6.1 SUBSIDIËRING INTERLANDELIJKE ADOPTIE

Op 1 januari 2006 trad de subsidieregeling volgens het besluit van de Vlaamse Regering van 23 september 2005 in werking.

Het totale bedrag dat Kind en Gezin in 2008 als subsidie voor de interlandelijke adoptiesector (voorbereidingscentra, diensten voor maatschappelijk onderzoek en interlandelijke adoptiediensten) uitbetaalde, bedroeg 2 377 323,51 euro. Dit bedrag behelst echter niet de totale kosten van een adoptie: ook de adoptanten zelf betalen nog een aanzienlijk deel van de dossierkosten in het buitenland (de reis- en verblijfkosten in het buitenland) en van de werkingskosten van de adoptiediensten.

6.1.1 VOORBEREIDINGSCENTRA

De vormingscentra ontvingen een basis-subsidie van 141 665,24 euro per dienst en een extra subsidie van 5743,09 euro per bijkomend gerealiseerde vormings-sessie. De eerste dertien sessies in een kalenderjaar zijn inbegrepen bij de basis-subsidie, de veertiende en volgende sessies worden als bijkomend geteld. In 2008 ontvingen de voorbereidingscentra 440 211,59 euro subsidie.

6.1.2 DIENSTEN VOOR MAATSCHAPPELIJK ONDERZOEK

De subsidieregeling voor de diensten voor maatschappelijk onderzoek werd in 2008 aangepast door het besluit van de Vlaamse Regering van 23 mei 2008 tot wijziging van het besluit van 23 september 2005. Deze wijziging legde voor de overgangperiode 2008 verschillende basisbedragen per dienst vast.

De basisbedragen voor 2008 varieerden van 175 256,96 tot 283 769,38 euro, waarbij respectievelijk 66 tot 132 gerealiseerde onderzoeken inbegrepen zijn. Voor bijkomend gerealiseerde maatschappelijke onderzoeken wordt een extra subsidie van 1644,35 euro toegekend.

De diensten voor maatschappelijk onderzoek ontvingen in 2008 ook een facultatieve subsidie voor extra personeelsuitbreiding voor het inlopen van de wachtlijst, variërend van 26 767,80 tot 121 086,92 euro.

In 2008 ontvingen de diensten voor maatschappelijk onderzoek in totaal 1 730 337 euro subsidie.

6.1.3 ADOPTIEDIENSTEN VOOR INTERLANDELIJKE ADOPTIE

De adoptiediensten voor interlandelijke adoptie ontvingen 90 936,98 euro op jaarbasis. Dit bedrag wordt verminderd als het aantal gerealiseerde adopties onder een bepaalde drempel zakt.

In 2008 ontvingen de adoptiediensten voor interlandelijke adoptie 396 941,88 euro subsidie.

6.2 SUBSIDIE GEWEZEN DAC-STATUUT

Twee adoptiediensten voor binnenlandse kinderen ontvingen in 2008 een subsidie voor voormalige DAC-functies, ingevolge het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2001 houdende de toekenning van subsidies aan de initiatiefnemers die

personeelsleden tewerkstellen in een gewezen DAC-statuut. In 2008 ontvingen deze diensten voor de ex-DAC-functies 103 248,39 euro subsidie.

6.3 STEUNPUNT NAZORG ADOPTIE

De Vlaamse Regering kende een facultatieve subsidie van maximaal 214 288 euro toe aan het Steunpunt Nazorg Adoptie voor de periode van 1 november 2007 tot 31 oktober 2008.

In 2008 ontving het Steunpunt Nazorg Adoptie 144 644,40 euro subsidie.

De Raad van Bestuur van het Steunpunt financiert hiermee diverse projecten in het kader van nazorg.

6.4 PROJECTEN EN PARTNERSHIPS

In 2008 werd een facultatieve subsidie uitgekeerd aan de Vereniging voor Kind en Adoptiegezin (VAG) in Brugge, het Zoekregister in Antwerpen en de vzw Erkende Vlaamse Adoptiediensten (EVA) in Antwerpen.

In 2008 ontvingen deze initiatieven samen 227 859,93 euro subsidie.

7. SAMENWERKINGSVERBANDEN

Voor de uitvoering van de adoptieregeling is een intensieve samenwerking met verschillende andere instanties vereist. De VCA werkte in de volgende samenwerkingsverbanden mee:

Andere Belgische adoptieoverheden

Eind 2006 vond de eerste bijeenkomst plaats van de commissie van overleg en opvolging, zoals afgesproken in het samenwerkingsakkoord tussen de verschillende Belgische adoptieoverheden. De FCA organiseert overlegmomenten met alle deelnemers. Deze commissie werd in 2008 slechts eenmaal samengeroepen, namelijk op 11/12/08.

In 2008 was er regelmatig overleg met de ACC (Centrale Autoriteit van de Franse Gemeenschap inzake Adoptie) en de FCA. Overlegmomenten met de verschillende centrale autoriteiten samen: 31/01/08, 14/03/08, 8/05/08, 27/06/08, 14/07/08, 15/09/08 en 1/10/08. Thema's die aan bod kwamen: uitwisseling van informatie over herkomstlanden, ontvangst van buitenlandse delegaties, knelpunten bij de toepassing van de wetgeving.

In functie van de kanalen waarmee gewerkt wordt, overlegde de VCA eveneens met de FCA en de betrokken adoptiedienst op 22/01/08, 11/03/08, 3/07/08, 27/11/08 en 12/12/08.

Daarnaast was er in 2008 opnieuw een zeer constructieve samenwerking en overleg met de Centrale Autoriteit van de Franse Gemeenschap waarmee vergaderd werd op 29/01/08, 15/04/08, 7/07/08, 14/10/08, 21/10/08 en 17/12/08. De open discussies rond de praktische werking in de herkomstlanden en de evolutie naar meer gezamenlijke initiatieven inzake missies en ontvangst van buitenlandse autoriteiten, hebben een grote meerwaarde.

Op 11/04/08 nam de VCA deel aan de consulaire dagen van de Federale Overheidsdienst van Buitenlandse Zaken, waar het thema adoptie op de agenda stond. Bij die gelegenheid werden persoonlijke contacten gelegd met consuls die werkzaam zijn in de herkomstlanden van de Vlaamse adoptiekinderen.

Jeugdmagistraten

Eind 2008 werd contact opgenomen met elke Vlaamse jeugdrechtsbank met het oog op de planning van een persoonlijk onderhoud van de adoptieambtenaar en de juriste van de VCA met de jeugdrechters en de procureurs in het voorjaar van 2009. Deze ronde van de jeugdrechtsbanken is gericht op de uitwisseling van ervaringen met het geschiktheidsonderzoek en het samen zoeken naar een optimalisering van de samenwerking van de diverse actoren in dit onderzoek.

Andere Europese Centrale Autoriteiten

De VCA nam deel aan de jaarlijkse ontmoeting met de andere Europese Centrale Autoriteiten op 25 en 26 september in Brno (Tsjechië).

SSI (Service Social International)

De SSI blijft een onmisbare en belangrijke bron van samenwerking in verband met de informatie betreffende de herkomstlanden. Ook rond de ontwikkeling van een visie op specifieke thema's is de input van de SSI zeer inspirerend. In 2008 werd de SSI ook opnieuw een aantal keren ingeschakeld bij onderzoek naar de adoptabiliteit van kinderen in zelfstandige intrafamiliale adoptiedossiers.

Adoptiesector

In het verder uittekenen van het adoptiebeleid wil de VCA verder blijven werken in nauw overleg met de sector zelf. In 2008 had, naast de overlegmomenten met de coördinatoren van deelsectoren, ook tweemaal een 'groot overleg' (10/04/08 en 28/11/08) plaats waarbij de hele adoptiesector vertegenwoordigd was.

8. BUITENLANDSE DELEGATIES / MISSIES

In 2008 werd opnieuw geïnvesteerd in de persoonlijke contacten met het buitenland.

Van 4 tot 10 mei werd een werkbezoek gebracht aan China naar aanleiding van verontrustende berichten in de media met betrekking tot kinderhandel. Deze missie werd voorbereid en uitgevoerd samen met het Nederlandse ministerie van Justitie, waaronder de Nederlandse Centrale Autoriteit valt.

Om de mogelijkheden tot samenwerking inzake adoptie te onderzoeken en gegevens te verzamelen over een mogelijk nieuw adoptiekanaal, ging de VCA op missie naar de Verenigde Staten en naar Marokko.

De missie naar de Verenigde Staten vond plaats van 7 tot 15 september. Ook dit gebeurde in samenwerking en overleg met de Nederlandse Centrale Autoriteit en de Nederlandse adoptiedienst 'Kind en Toekomst'.

De Verenigde Staten van Amerika is niet direct het meest voor de hand liggende herkomstland, maar wel het enige herkomstland dat bereid is om kinderen interlandelijk bij halebikoppels in adoptie te plaatsen.

Van 14 tot 22 november ging de VCA naar Marokko. De VCA sloot samen met de betrokken Vlaamse adoptiedienst aan bij de missie die was georganiseerd door de Centrale Autoriteit van de Franse Gemeenschap. Dit leidde tot een nieuw adoptiekanaal binnen Vlaanderen, echter alleen voorbehouden aan moslims.

In 2008 werden delegaties ontvangen uit Rusland, Nepal, Haïti, Kazachstan, de Verenigde Staten en Nederland.

Op 17/04/08 en op 2/07/08 werd de Russische contactpersoon van de adoptiedienst Horizon ontvangen. Tijdens deze bezoeken werden afspraken gemaakt

over de afhandeling van de lopende adoptiedossiers bij Horizon, die in juni 2008 de werkzaamheden als adoptiedienst neerlegde en enkel nog lopende dossiers verder kon afwerken.

De delegatie uit Nepal bezocht de VCA op 23, 24 en 30/06/08. Het betrof de Nepalese contactpersoon van de adoptiedienst Horizon en medewerkers van de bevoegde overheid: Ministry of Women, Children and Social Welfare en een afvaardiging van de Nepal Children's Organisation (NCO). De vernieuwde regelgeving in Nepal werd besproken, alsook de mogelijkheid tot afhandeling van de dossiers die nog waren ingediend onder de oude regelgeving. Deze ontvangst gebeurde in nauwe samenwerking met de Centrale Autoriteit van de Franse Gemeenschap en de betrokken adoptiediensten van de beide gemeenschappen.

De VCA ontving een delegatie uit Haïti van 21 tot 25/04/08, eveneens in samenwerking met de Franse Gemeenschap. De adoptiediensten met een werking in Haïti uit de beide gemeenschappen boden de delegatieleden de kans om gezinnen die Haïtiaanse kinderen adopteerden, te ontmoeten.

Nadat de adoptieambtenaar in 2007 tweemaal naar Kazachstan was gereisd, bracht de Belgische ambassadeur op 14/04/08 een bezoek aan de VCA tijdens zijn verblijf in België.

Van 30/07/08 tot 4/08/08 kwam een delegatie uit Kazachstan op bezoek. De ontvangst werd voorbereid en opgenomen in samenwerking met de Franse Gemeenschap en de betrokken adoptiediensten van de beide gemeenschappen. Niet alleen de ontmoeting met gezinnen die Kazachse kinderen adopteerden, maar ook de complicaties van een eventuele ratificatie van het Haags Adoptieverdrag door Kazachstan werden besproken.

Op 26/11/08 bracht een afvaardiging van de erkende non-profit-adoptiedienst uit de Verenigde Staten 'Illien Adoption VS' een bezoek aan de VCA, nadat de VCA zelf ter plaatse op bezoek was geweest in september. Hierop was ook de adoptiedienst aanwezig met het oog op het uitwerken van een samenwerkingsovereenkomst voor de adoptie van Amerikaanse kinderen in Vlaanderen.

Verder ontving de VCA de Centrale Autoriteit van Nederland met het oog op het opzetten van een nauwe samenwerking tussen beide landen op het vlak van adoptie.

De tekst van het Haags Adoptieverdrag (Verdrag inzake de bescherming van kinderen en de samenwerking op het gebied van de interlandelijke adoptie - 's-Gravenhage, 29 mei 1993) is te raadplegen op <http://www.wvc.vlaanderen.be/juriwel/gezinadoptie/regelgeving/pdf/vd230593.pdf>.

Kind en Gezin wil, samen met haar partners,
voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is
en opgroeit, zoveel mogelijk kansen creëren.

Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27
1060 BRUSSEL

adoptie@kindengezin.be
www.kindengezin.be

